

UNIONIN TILA
2018

Vapaat ja oikeudenmukaiset EU-vaalit

#SOTEU

12. syyskuuta 2018

”Haluan, että eurooppalaiset voivat tehdä poliittiset valintansa ensi toukokuussa oikeudenmukaisissa, turvallisissa ja läpinäkyvissä EU-vaaleissa. Vaikuttamisen ja manipuloinnin riski nykyisessä internetmaailmassa on suurempi kuin koskaan aikaisemmin. On aika muuttaa vaalisääntöämme vastaamaan digiajan vaatimuksia eurooppalaisen demokratian suojelemiseksi.”

Jean-Claude Juncker, 12. syyskuuta 2018

Unionin demokraattisten järjestelmien kestävyuden varmistaminen kuuluu turvallisuusunionin tehtäviin. Sen vuoksi halutaan varmistaa, että Euroopan parlamentin **vaalit** ovat **vapaat, oikeudenmukaiset ja turvalliset**, ja puheenjohtaja Juncker esitteli vuotuisessa puheessaan unionin tilasta konkreettisia toimenpiteitä. Komissio esittää tänään yhteenvedon vaaleihin mahdollisesti kohdistuvista uhkista ja ehdottaa keinoja, joilla EU-maiden hallitukset, viranomaiset, puolueet, media ja digitaaliset alustat voivat torjua niitä.

Ehdotetut toimenpiteet:

- suositus vaaliyhteistyöverkostoista, läpinäkyvyydestä verkossa, suojautumisesta kyberturvallisuuden häiriötilanteilta sekä disinformaatiokampanjoiden torjumisesta
- ohjeet EU:n yleisen tietosuojasetuksen soveltamisesta
- lainsäädännön muutos, jolla tiukennetaan eurooppalaisten puolueiden rahoitusta koskevia sääntöjä.

Toimenpiteissä EU-vaalien suojelemiseksi keskitytään seuraaviin osa-alueisiin:

TIETOSUOJA: parannetaan henkilötietojen suojaa vaalien yhteydessä

LÄPINÄKYVYYS: taataan poliittisen verkkomainonnan läpinäkyvyys

KYBERTURVALLISUUS: suojataan vaaleja kyberhyökkäyksiltä

YHTEISTYÖ: parannetaan kansallista ja Euroopan sisäistä yhteistyötä Euroopan parlamentin vaaleihin mahdollisesti kohdistuvia uhkia vastaan

ASIANMUKAISET SEURAAMUKSET: taataan, että kaikki noudattavat vaalisääntöjä

TIETOSUOJA

Viimeaikaiset paljastukset, kuten Facebookiin liittyvä Cambridge Analytica -tapaus, jossa henkilötietoja epäillään käytetyn väärin, ovat tuoneet esiin tietynlaisten verkkotoimintojen vaaliprosesseille aiheuttamia riskejä.

Komissio antaa **ohjeita** Euroopan tason poliittisille puolueille, säätiöille, kansallisille vaaliviranomaisille sekä sosiaalisen median alustoille siitä, **miten EU:n uutta yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan vaalien yhteydessä. Asetusta on sovellettu toukokuusta 2018.**

LÄPINÄKYVYYS

Vaalien järjestämiseen sovelletaan muun muassa sääntöjä, jotka koskevat vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä ja enimmäismääriä, vaalikaranteenia ja ehdokkaiden yhdenvertaista kohtelua mediassa vaalien yhteydessä. Näitä sääntöjä kuitenkin kierretään usein verkossa.

Komissio on jo käynnistänyt työn väärän tiedon leviämisen torjumiseksi verkossa. Verkkoalustojen ja mainosalan olisi sitouduttava käytäntösääntöihin, joilla varmistetaan läpinäkyvyys ja rajoitetaan mahdollisuuksia kohdentaa poliittista mainontaa. Käytäntösääntö on tarkoitus hyväksyä syyskuun 2018 loppuun mennessä. Komissio seuraa tiiviisti prosessia, arvioi siinä edistymistä ja analysoi käytäntösääntöjen ensimmäisiä tuloksia ennen vuoden 2018 loppua.

Komissio antaa EU-maiden viranomaisille, poliittisille puolueille ja säätiöille **suosituksia siitä, miten ne voivat varmistaa poliittisen mainonnan läpinäkyvyyden:**

poliittisten puolueiden, säätiöiden ja kampanjaorganisaatioiden olisi ilmoitettava kansalaisille, kuinka paljon rahaa ne käyttävät kampanjan verkkomainontaan

niiden olisi ilmoitettava selvästi, mikä puolue tai poliittinen tukiryhmä on maksettujen poliittisten verkkomainosten takana

niiden olisi kerrottava Euroopan unionin kansalaisille, kuinka heihin kohdennetaan tällaisia mainoksia

jos näitä periaatteita ei noudateta, jäsenvaltioiden olisi sovellettava asianmukaisia seuraamuksia.

KANSALLINEN JA EUROOPAN SISÄINEN YHTEISTYÖ

Kun vaaliprosessiin osallistuvat toimijat tekevät yhteistyötä kansallisella ja EU:n tasolla, voidaan helpommin havaita vaaleihin mahdollisesti liittyvät riskit, myös vaaleihin kohdistuvat hybridiuhkat, ja ratkaista ongelmat nopeasti.

Komissio järjesti huhtikuussa 2018 ensimmäisen tilaisuuden, jossa EU-maat voivat vaihtaa parhaita vaalikäytäntöjä. Jatkona tälle komissio perustaa eurooppalaisen yhteistyöverkoston vuonna 2019 järjestettäviä Euroopan parlamentin vaaleja varten. Seuraavat kokoukset pidetään tammikuussa ja huhtikuussa 2019.

Komissio suosittaa, että EU-maiden viranomaiset parantavat

- ▶ **yhteistyötä kansallisella tasolla** – jokaisen maan olisi asetettava kansallinen vaaliyhteistyöverkosto koordinoimaan eri viranomaisten työtä (tässä tarkoitetaan vaaliasioissa toimivaltaisia viranomaisia ja viranomaisia, jotka vastaavat verkossa tapahtuvaa toimintaa koskevien sääntöjen seurannasta ja noudattamisesta). Näin ne pystyvät havaitsemaan nopeasti mahdolliset uhkat Euroopan parlamentin vaaleille ja valvomaan voimassa olevien sääntöjen noudattamista esim. määräämällä seuraamuksia.
- ▶ **yhteistyötä Euroopan tasolla** – jokaisen maan olisi nimitettävä yhteyspiste tämän suosituksen täytäntöönpanoa varten. Näin EU-maiden on helpompi jakaa muun muassa uhkiin, sääntelyn puutteisiin ja sääntöjen noudattamiseen liittyvää asiantuntemusta ja parhaita käytäntöjä.

KYBERTURVALLISUUS

Kyberhyökkäyksistä aiheutuu vaaleihin, kampanjoihin, puolueisiin, ehdokkaisiin ja viranomaisten järjestelmiin kohdistuva riski. Kyberhyökkäykset voivat vaikuttaa myös vaaliprosessin eheyteen ja oikeudenmukaisuuteen.

Komissio, kyberturvallisuudesta vastaavat EU-maiden viranomaiset ja Euroopan unionin verkko- ja tietoturvavirasto (ENISA) ovat yhdessä laatineet käsikirjan, jossa annetaan ohjeita kyberturvallisuuteen liittyvien uhkien varalta. Suosituksen ohella komissio ehdottaa kyberturvallisuusalan osaamiskeskusten verkoston ja uuden eurooppalaisen osaamisverkoston perustamista, jotta voidaan kohdentaa ja koordinoida paremmin käytettävissä olevaa rahoitusta kyberturvallisuutta koskevaan yhteistyöhön, tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan.

Komissio suosittaa, että

- ▶ EU-maiden viranomaiset toteuttavat teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, jotta ne voivat **hallita Euroopan parlamentin vaalien järjestämisessä käytettävien verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuteen kohdistuvia riskejä**.
- ▶ jäsenvaltioiden kyberturvallisuudesta vastaavat viranomaiset soveltavat kyberturvallisuuteen liittyvien uhkien varalta laadittuja ohjeita.

ASIANMUKAISET SEURAAMUKSET

Komissio ehdottaa, että **Euroopan tason poliittiselle puolueelle tai säätiölle**, joka rikkoo tietosuojasääntöjä pyrkiessään vaikuttamaan Euroopan parlamentin vaalien tulokseen, **määrätään sakkorangaistus, jonka suuruus on 5 % sen vuosibudjetista**. Puolue tai säätiö, jonka on todettu syyllistyneen tällaisiin rikkomuksiin, ei voi myöskään hakea rahoitusta Euroopan unionin yleisestä talousarviosta sinä vuonna, jona sille on määrätty rangaistus. Näiden sääntöjen noudattamista valvoo Euroopan tason poliittisista puolueista ja Euroopan tason poliittisista säätiöistä vastaava viranomainen. Jos näitä läpinäkyvyyden periaatteita ei noudateta poliittisessa mainonnassa, jäsenvaltioiden olisi määrättävä asianmukaiset seuraamukset.

Julkaisutoimisto

Print ISBN 978-92-79-92175-9 doi:10.2775/114330 NA-01-18-838-FI-C
PDF ISBN 978-92-79-92212-1 doi:10.2775/258778 NA-01-18-838-FI-N